

Stichting Belmonte Arboretum

Jaarverslag 2019

Vooraf

We zijn een eind op de goede weg, maar we zijn er nog steeds niet helemaal. En zeker nu, op het moment van schrijven van deze 'Vooraf' ten tijde van de Corona crisis, merken we dat onze bedrijfsvoering nog steeds kwetsbaar is.

In 2019 zijn we verdergegaan op de ingeslagen weg: we werken met (soms te) lage kosten en proberen de opbrengsten verder te verhogen. We moeten en willen naar een niveau waarmee we onze huidige werkwijze kunnen financieren. Vandaaruit de volgende stap: verder professionaliseren, meer recht doen aan de enorme inzet van een aantal mensen. En belonen hoeft dan niet financieel te zijn; het je kunnen beperken tot de afgesproken uren is ook al een beloning.

2019 Was een jaar waarin weer veel gebeurde: nieuwe collecties geven meer kleur aan onze tuin, we wisten het Koetshuis van nieuwe kleuren te voorzien. Uiteraard werd alle reguliere en bijzonder onderhoud weer uitgevoerd, samen met onze nieuwe hovenier Jaap en alle vrijwilligers. We ontvingen weer erg veel bezoekers; we merken dat de druk van bezoekers toeneemt, dat kan en zal zeker gevolgen hebben voor het onderhoud van de tuin.

En financieel: we blijven hopen op een meer structurele inzet van de gemeente voor het behoud van deze prachtige Wageningse plek, we proberen meer sponsors en donateurs te betrekken bij ons werk.

We willen toch allemaal blijven genieten van deze ongekende rijkdom?!

Dedde Smid, directeur Stichting Belmonte Arboretum

Bestuursstructuur

De Raad van Toezicht (RvT) van de Stichting Belmonte Arboretum (SBA) bestaat uit de volgende leden: Lucas Noldus (voorzitter), Angelique van Helvoort, Theo van Hintum, Derk Hoek, Peter Oude Ophuis. (Zie kader voor de bestuursperiode van de afzonderlijke leden.)

Directeur-bestuurder van de SBA is Dedde Smid.

Elk lid van de RvT heeft naast bestuurlijke ervaring ook een specialistische 'inbreng'.

De RvT kwam in 2019 vier keer samen, meestal vooraf gegaan met een korte informatieve wandeling door de tuin. Daarnaast is er elke zes weken een overleg tussen de voorzitter van de RvT en de directeur. Na ruim twee jaar functioneren heeft de RvT besloten tot een zelfevaluatie die medio 2020 zal worden uitgevoerd.

Raad van Toezicht en schema van aan- en aftreden:

Lucas Noldus (voorzitter)	november 2016 - november 2021
Derk Hoek	november 2016 - november 2021
Theo van Hintum	februari 2017 - februari 2022
Peter Oude Ophuis	mei 2017 - mei 2022
Angelique van Helvoort	februari 2018 - februari 2023

De eerste Bestuursperiode van de leden van de Raad van Toezicht beslaat 5 jaar, daarna zijn benoemingen voor een periode van 3 jaar.

Begin 2019 kwam de Raad van Advies (RvA) voor de eerste maal in zijn uiteindelijke en volledige samenstelling samen. De RvA is als volgt samengesteld: Rens Buchwaldt (voorzitter, Theo Leijdens, Michiel Lindenbergh, Eric Schranz, Willemijn Vader.

De rol van de RvA is om vanuit specifieke deskundigheid bij te dragen aan het instandhouden en verder ontwikkelen van het Belmonte Arboretum. Alle leden van de RvA bezitten dan ook een specifieke deskundigheid die Belmonte ten goede komt of het draagvlak voor de tuin vergroot. De RvA kwam in 2018 twee keer bijeen, daarnaast zijn er de nodige 1 op 1 contacten waar de individuele deskundigheid wordt aangesproken.

In de praktijk blijkt er een goede communicatie te bestaan tussen de Raad van Toezicht en de Raad van Advies, afspraak is dat telkens een lid van de RvT een vergadering van de RvA bijwoont.

Financiële situatie

De structurele financiering van het Belmonte Arboretum is nog steeds kwetsbaar. Het resultaat van 2019 bleek licht negatief. De kosten zijn goed in de hand en blijven extreem laag voor een tuin van deze grootte, veel vrijwillige inzet van iedereen ligt hieraan ten grondslag.

Een groot deel van de opbrengsten spruit voort uit de organisatie van evenementen voor particulieren en organisaties (feesten, trouwerijen, vergaderingen, cursussen, rondleidingen, enz.). De in vergelijking met 2018 lagere opbrengsten uit de horeca-activiteiten zijn deels te wijten aan minder grote activiteiten dan voorzien.

Deze lagere opbrengst werd voor een deel gecompenseerd door een groei van het aantal donaties. Deze groei is verheugend en zien we als een blijk van waardering voor Belmonte en de wijze waarop

de tuin wordt beheerd. Als blijk van waardering werd in september 2019 een informatieve ontvangstmiddag met rondleiding georganiseerd voor alle donateurs.

Het versterken van de financiële positie van SBA was in 2019 opnieuw een speerpunt voor de activiteiten van de Raad van Toezicht en de Directeur-Bestuurder:

- Overleg met leden van het College van Bestuur van de WUR resulteerden in een structurele verhoging van de sponsoring. Samen met het Universitair Fonds Wageningen (UWF) – waarin SBA als ‘fonds op naam’ is opgenomen – werd de werving van nieuwe donateurs succesvol voortgezet.
- Uit contacten met de Gemeente Wageningen is gebleken dat de verlenging van de niet-structurele subsidie (ad € 10.000) in 2020 onzeker is. Het mogelijk wegvallen hiervan is een zeer zorgelijk vooruitzicht.
- Het Bouwfonds Cultuurfonds, het Coöperatiefonds van de Rabobank en de Wageningen Ambassadors leverden in 2018 een financiële bijdragen voor de bouw van de nieuwe loods. Deze loods, die gedurende de openluchtexpositie Beelden op de Berg 2018 in gebruik was als ontvangstruimte, werd in 2019 door Belmonte in gebruik genomen als opslagruimte voor gereedschap, materiaal en machines.
- In 2019 werden contacten gelegd met Unilever over de mogelijke bereidheid van sponsoring na de opening van het nieuwe Unilever Foods Innovation Center in Wageningen.
- Voortzetting van de incidentele materiële ondersteuning door het Geldersch Landschap & Kasteelen werd ook in 2019 gerealiseerd.

Zie voor concrete cijfers over de financiële situatie van de Stichting Belmonte Arboretum de Jaarrekening 2019 van de Stichting Belmonte Arboretum.

Organisatie

Het team van de SBA bestond in 2019 uit de directeur-bestuurder, een collectiebeheerder, een hovenier en 35 vrijwilligers. De dienstverleningsovereenkomst gesloten met de directeur is gebaseerd op ongeveer 1 dag in de week; de dienstverleningsovereenkomst met de collectiebeheerder omhelst 1 dag per week - de realiteit is dat de inzet ruim meer is dan die ene dag per week. De hovenier werkt gemiddeld over het jaar 2½ dag per week – hiertoe is een inhuurovereenkomst gesloten met De Enk Groen & Golf. Van de groep van ruim 35 vrijwilligers is het grootste deel actief bij het tuinonderhoud, verder zijn er vrijwilligers die zich inzetten bij begeleiding van horeca-activiteiten, logistieke- en administratieve taken, onderhoud van gebouwen & materiaal, publicitaire activiteiten en managementondersteuning.

Collecties

Vanwege gebrek aan menskracht is het in 2019 niet gelukt om het collectiebeleidsplan 2016 – 2019 te actualiseren voor de periode 2020 – 2023. Hieraan zal in 2020 worden gewerkt. Met de beperkte beschikbare middelen wordt de noodzaak om keuzes te maken steeds duidelijker gevoeld: welke richting gaat Belmonte op, wat kan nog wel – wat kan in de toekomst niet meer.

De gehele collectie van Belmonte is geregistreerd en opgenomen in de database van de Nederlandse Vereniging van Botanische Tuinen (NVBT). Naast de eigen collectie beheert Belmonte

de collecties van twee andere botanische tuinen, t.w. de plantencollecties van het Muiderslot en van Paleis het Loo.

Door haar ligging op de oude droge zandgronden van de Wageningse Berg hebben veel struiken en bomen in Belmonte last van droogteperiodes. Dankzij de extra inzet van veel vrijwilligers en de cliënten van Zideris lukte het redelijk om met extra beregening de schade aan de collecties te beperken. Oude bomen zijn echter extra kwetsbaar, een aantal bomen heeft de twee droge zomers helaas niet overleefd.

De tuin is altijd op zijn mooist in het (vroeg) voorjaar wanneer de rododendrons en de rozen bloeien. Het blijvend kunstproject van de 2018 editie van Beelden op de Berg, in de vorm van een labyrint, zorgt nu ook in de zomer & herfst periode voor een aantrekkelijke 'eyecatcher' van bloeiende vaste planten.

In 2019 werden twee nieuwe plantencollecties aangeboden. Voorjaar 2019 werd via de Benelux afdeling van de International Camellia Society een Camelliacollectie opgenomen. Gedurende zomer en najaar kwam Belmonte in het bezit van een Hemerocallis-collectie die als een lint werd aangeplant op een weinig kleurrijke locatie waardoor een extra decoratieve bloeiwaarde aan de tuin is toegevoegd.

Met de Nederlandse Rododendron Vereniging werd verder gewerkt aan de verjonging en uitbreiding van de Rododendroncollectie. Dankzij het mede door deze vereniging gesponsorde beregeningssysteem, hebben de meeste Rododendrons de droge zomers van 2018 en 2019 goed doorstaan. In 2019 werd het beregeningssysteem uitgebreid naar de collectie van Hydrangea's. Voor de toekomst is het misschien mogelijk een verdere uitbreiding te realiseren naar de droogte gevoelige Camellia's.

Onderhoud

In mei 2019 werd afscheid genomen van Bert Verbeek, de hovenier die sinds 2016 het onderhoud van de tuin onder zijn hoede nam. Bert werd opgevolgd door Jaap Pasman, eveneens gedetacheerd vanuit De Enk Groen en Golf, Renkum.

Een groep van 25 – 30 vrijwilligers helpt structureel op de dinsdagochtenden mee aan het onderhoud van de tuin. Tuinvrijwilligers worden – zoveel mogelijk naar gelang hun voorkeur – toegedeeld aan bepaalde locaties of plantvakken in de tuin of ingezet voor specifieke taken. Een systeem dat sinds medio 2018 wordt gehanteerd en meer verantwoordelijkheid legt bij de vrijwilliger, een systeem dat goed en naar tevredenheid blijkt te functioneren.

Cliënten van Zorgorganisatie Zideris nemen op de dinsdagen, woensdagen en donderdagen een deel van het onderhoud voor hun rekening, m.n. van de Zuidwesthoek van de tuin, evenals het legen van de prullenmanden en andere voorkomende werkzaamheden.

Maatschappelijke Functie en Publiciteit

SBA maakte ook in 2019 dankbaar gebruik van de adviezen van Willemijn Vader van de RvA en Angélique van Helvoort van de RvT om het Communicatiebeleid meer vorm te geven.

De website van SBA werd in 2018 in een nieuw jasje gestoken en uitgebreid met een Engelstalige versie. Het actueel houden van de website bleek ook in 2019 door gebrek aan menskracht nog altijd een knelpunt. Om dezelfde reden is de wens om geregeld een elektronische Nieuwsbrief te publiceren tot op heden niet gerealiseerd. Wel werd voorzichtig met een Facebook pagina gestart.

Het is verheugend te kunnen melden dat medio 2019 Annelies Hoogmoed bereid is gevonden om zich – op vrijwillige basis – met deskundigheid en enthousiasme bezig te houden met tal van aspecten van publiciteit rond Belmonte: verspreiden van actuele informatie zowel in de tuin als digitaal via posters, website, Facebook, media, folder, ...

In 2019 vonden in Belmonte tal van evenementen plaats met een maatschappelijk belang, b.v.:

- 4 & 5 mei viering met ongeveer 15000 bezoekers;
- Muziektheater De Ploeg met veel Wageningse amateurs (ongeveer 500 toehoorders);
- Voorstellingen van WSTV (Wageningse Studenten Toneel Vereniging);
- Plantenruilbeurs Groei & Bloei (voorjaar en najaar);
- Bijeenkomsten van natuurverenigingen zoals de Nederlandse Rododendron Vereniging en de Mycologische Vereniging; cursussen zoals Vogelgeluiden en Nachtvindertellingen;
- Belmondofestival;
- Scholierenloop en Avondvierdaagse;
- Rondleidingen voor particulieren en publiek.

Dergelijke activiteiten zijn een welkome aanvulling op de functie van Stadspark die Belmonte ook heeft. Het illustreert de diversiteit die Belmonte te bieden heeft.

Samenwerking en Projecten

In 2019 werd met een aantal organisaties samengewerkt:

- Nederlandse Vereniging van Botanische Tuinen (NVBT): project Botanic Guardians gericht op behoud van biodiversiteit. Daarnaast faciliteert de NVBT een landelijke database waarin de flora van alle botanische tuinen van Nederland is samengebracht.
- Zorgorganisatie Stichting Zideris: inzet van cliënten bij onderhoud van de tuin en het openhouden van een Theetuin op de woensdagmiddagen.
- Stichting Geldersch Landschap & Kasteelen: materiële ondersteuning op vlak van onderhoud tuin en gebouwen.
- Wagenings Universiteit Fonds: donateurenadministratie.
- Caters en leveranciers (lokale middenstand): wederzijdse bekendmaking en sponsoring.
- Specialisten/Verenigingen, zoals KNNV, Nederlandse Rododendron Vereniging, Nederlandse Rozenvereniging, BENELUX afdeling van de International Camellia Society, Stichting RAVON, Vlinderstichting Nederland: uitwisseling van kennis, ondersteuning van projecten, rondleidingen.

In principe werden ook in 2019 alleen projecten in uitvoering genomen als hiervoor additionele (financiële) middelen beschikbaar waren. De structurele subsidies en de inkomsten uit de evenementen van het Koetshuis worden geheel ingezet voor de vaste personeelskosten en het onderhoud van de tuin. Wel werd in 2019 uit de reserve geput om het Koetshuis een grote schilderbeurt te geven.

Een voorbeeld van een project in 2019 is de vernieuwing van de belangrijke Japanse Prunuscollectie. Met de Japanse Kamer van Koophandel in Nederland wordt momenteel overlegd over sponsoring van de kosten die hiermee gepaard gaan.

Uitbaggeren en vergroten van de vijver t.b.v. de herintroductie van de kamsalamander is een project in ontwikkelingsfase en zal in de loop van 2020 hopelijk worden uitgevoerd met hulp en ondersteuning van RAVON en de Stichting Geldersch Landschap & Kasteelen.

Sinds enkele jaren en ook in 2019 wordt door cliënten van Zideris van april tot oktober een Theetuin opgehouden op de woensdagmiddagen. De netto-opbrengsten hiervan komen geheel ten goede aan het onderhoud van de tuin. Deze activiteit voldoet duidelijk aan een behoefte van het publiek en zal verder worden ontwikkeld zodra hiervoor aan SBA een horecaverunning wordt verleend.

Wageningen, mei 2020